

2014/018

ONTVANGEN 12 FEB. 2015

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

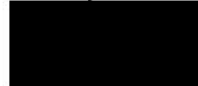
>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

HOGESCHOOL ROTTERDAM
College van Bestuur
T.a.v. de heer drs. M.J.G. Bormans
Postbus 25035
3001 HA ROTTERDAM

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
IPC 2250

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Datum **05 FEB. 2015**
Betreft Master Design Hogeschool Rotterdam

Onze referentie
724780

Uw brief van
08 juli 2014

Bijlagen
Advies Commissie
Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Geachte heer Bormans,

Met uw brief van 8 juli 2014, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 14 juli 2014, hebt u mij uw voornemen voorgelegd om de hbo-masteropleiding Design als bekostigde opleiding in Rotterdam te verzorgen.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 19 januari 2015 (kenmerk 2014/018) positief geadviseerd over uw aanvraag. Dit CDHO-advies, dat integraal onderdeel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op het bovengenoemd advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2014, heb ik besloten in te stemmen met uw voornemen om de hbo-masteropleiding Design als bekostigde opleiding in Rotterdam te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluit is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts zijn de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 11 juli 2014 (hierna: Beleidsregel) en het aanvullend toetsingskader voor masteropleidingen in de kunsten, van 29 november 2013 leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan de criteria a, b en c in artikel 6 van de Beleidsregel. De aanvraag voldoet ook aan artikel 13 van de Beleidsregel doordat de aanvraag betrekking heeft op Topsector Creative Industries. Ook is voldaan aan de aanvullende eisen die in het kader voor de beoordeling van hbo-masteropleidingen in de kunsten worden gesteld.

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister/staatssecretaris van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

CROHO-procedure

Ingevolge artikel 6.2, zevende lid, van de WHW vervalt dit besluit indien de opleiding niet binnen 10 maanden na dagtekening van dit besluit is geregistreerd in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs (Croho). Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de NVAO een positief besluit heeft genomen in het kader van de toets nieuwe opleiding. In verband met de geldigheidsduur van dit besluit adviseer ik u zo spoedig mogelijk bij de NVAO een aanvraag voor de toets nieuwe opleiding in te dienen.

Onze referentie
724780

Een afschrift van deze brief is gezonden aan de CDHO, de NVAO, DUO-Groningen, de Inspectie van het Onderwijs en de Vereniging Hogescholen.

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

drs. R. Minnée

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Geachte mevrouw Bussemaker,

Advies

Op 14 juli 2014 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van de Hogeschool Rotterdam om de Master Design als bekostigde hbo master in voltijd en deeltijd te verzorgen te Rotterdam. Op 21 juli is de Hogeschool Rotterdam geïnformeerd over het feit dat de aanvraag nog niet was voorzien van alle voor de behandeling van de aanvraag benodigde gegevens. Hiertoe is door de CDHO een termijn gesteld tot 23 september 2014. Deze termijn is op verzoek van de Hogeschool Rotterdam met acht weken verlengd tot 24 november 2014. Op 30 oktober is de schriftelijke aanvulling ontvangen en is de aanvraag weer door de commissie in behandeling genomen. De commissie heeft vervolgens na behandeling op haar vergadering van 15 december 2014 een aanvullende vraag gesteld aan de Hogeschool Rotterdam. Op 14 januari 2015 heeft de commissie de gevraagde schriftelijke reactie in goede orde ontvangen.

datum
19 januari 2015

onderwerp
nieuwe opleiding
voltijd en deeltijd
hbo master

Design
Hogeschool Rotterdam
Rotterdam

ons kenmerk
2014/018

bijlagen
Beoordelingskader
Aanvullend toetsingskader
masteropleidingen in de
Kunsten

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om positief te besluiten op het verzoek van de Hogeschool Rotterdam om de hbo masteropleiding Design als bekostigde voltijd- en deeltijddopleiding te Rotterdam te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 7.3a van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 11 juli 2014, verder te noemen de Beleidsregel en het aanvullend toetsingskader voor masteropleidingen in de kunsten van 29 november 2013 voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u aan in de bijlage bij dit advies.

De aanvraag is ingediend met het aanvraagformulier van de Beleidsregel 2012. Tevens heeft aanvrager verzuimd een onderbouwing te verstrekken op grond van het aanvullend toetsingskader voor masteropleidingen in de kunsten. Gelet op het feit dat de Beleidsregel 2014 al van toepassing was op het moment van indiening, heeft de commissie de argumentatie van de aanvrager getoetst aan de Beleidsregel 2014. De commissie heeft voorts getoetst aan het aanvullend kader voor masteropleidingen in de kunsten.

Omschrijving van de aanvraag

Het betreft hier een aanvraag voor een hbo masteropleiding in deeltijd en voltijd (Master of Arts) van 60 ECTS die door de Hogeschool Rotterdam binnen het Instituut Willem de Kooning Academie zal worden aangeboden. De deeltijdvariant is bedoeld voor ontwerpers en docenten die reeds een beroepspraktijk uitoefenen en hun praktijk hernieuwd willen positioneren. De voltijdvariant is bedoeld voor studenten met een creatieve bachelor zonder ervaring in de beroepspraktijk.

pagina 2 van 6 De masteropleiding is gericht op de ontwikkelingen die zich binnen de Creative Industry voordoen. De opleiding wil voorzien in ontwerpers die multidisciplinair kunnen denken en mediumonafhankelijk kunnen werken.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan de criteria a, b en c in artikel 6 en het criterium in artikel 13 van de Beleidsregel. Tevens voldoet het voornemen aan de eisen in het aanvullend kader hbo masters in de Kunsten.

Beoordeling criterium a art. 6 Beleidsregel

De commissie heeft geconstateerd dat de Design Academy Eindhoven al een bekostigde hbo master Design aanbiedt. In beide opleidingen wordt onderzoek gedaan naar de rol van ontwerp en de verschillende contexten waarin ontwerp plaatsvindt. In beide opleidingen is veel aandacht voor ondernemerschap, verdediging van de kunstpraktijk en samenwerking in multidisciplinaire teams. Omdat de opleiding al bestaat constateert de commissie dat de noodzaak van de uitbreiding van het opleidingsaanbod vaststaat en dat de opleiding onder dezelfde naam onder het Croho nummer 44759 kan worden toegevoegd. De aanvraag voldoet aan criterium a van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium b art. 6 Beleidsregel

Aanvrager stelt dat de opleiding beantwoordt aan een arbeidsmarktbehoefte en een maatschappelijke behoefte.

Het ROA verwacht dat de werkgelegenheid in de creatieve beroepen de komende jaren flink zal afnemen (de arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2018, p. 12-13). De meeste banen zullen hierdoor voort moeten komen uit de vervangingsvraag. De werkgelegenheid voor creatieve beroepen in brede zin (kunstenaars, grafische ontwerpers, taalkundigen, etc.) zal volgens het ROA tot 2018 (p.20) jaarlijks gemiddeld met 0,7% dalen. Het gaat om een totale afname van 7500 banen. Dit beeld wordt bevestigd door gegevens uit de onafhankelijke Branchemonitor van de Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers (De Nederlandse ontwerpsector in beeld en getal, februari 2014). In deze monitor worden de ontwikkelingen geschetst voor communicatie- en grafisch ontwerpers, industrieel- en productontwerpers en ruimtelijk- of interieurontwerpers. Na de zware klappen die de ontwerpsector door de crisis in 2009 en 2010 heeft gehad was sprake van een stabilisatie in 2011. Sinds 2012 wordt het beeld echter weer somberder. Weer hebben bureaus hun bedrijf moeten staken en slaagden de bedrijven die konden voortbestaan dat zelden zonder krimp of reorganisatie. Gevolg is dat in 2012 – zelfs uitzonderlijk veel – banen in de sector verloren zijn gegaan. In 2012 werkten nog ruim 6100 personen in de ontwerpsector tegen 7080 in 2008. De uitval van werknemers is in de periode sinds 2008 in de sectoren product/industrieel en communicatie/grafisch het grootst. Alleen de sector ruimtelijk/interieur vertoont een groei met ca. 300 werknemers (De Nederlandse ontwerpsector in beeld en getal pp. 2-4). Ook de opbrengsten van ontwerp bureaus staan nog steeds onder druk. Hiertegenover staat een trend van een groeiend aantal ZZP'ers die in nieuwe netwerken en samenwerkingsverbanden de markt weer betreden. Het ROA bevestigt deze laatste trend maar kwantificeert deze niet. Het betreft hier waarschijnlijk een verschuiving van ex-werknemers naar de ZZP-sector.

pagina 3 van 6 De aanvrager heeft een brief van de Beroepsorganisatie van Nederlandse Ontwerpers (hierna: BNO) overgelegd waaruit blijkt dat haar bestuur en directie stellen dat het werkveld positief gestemd is over dit voornemen. Ondanks de positieve reactie van de branchevereniging kan uit de recente onderzoeken van het ROA en BNO geen arbeidsmarktbehoefte af worden geleid. Ter onderbouwing van de maatschappelijke behoefte noemt aanvrager de aandacht voor design binnen de topsector Creative Industries en de bijdrage van design aan een gezondere leefstijl, high tech uitvindingen en creatieve innovatie. Voorts noemt aanvrager het hoofdlijnenakkoord OCW-Vereniging Hogescholen waarin als een van de opgaven voor het hbo is opgenomen het belang van het proces van waarde creatie uit kennis, afkomstig uit alle disciplines, door kennis benutting en/of beschikbaar te maken voor economische en/of maatschappelijke benutting en te vertalen in producten, diensten, processen en nieuwe bedrijvigheid. De commissie heeft de directie Erfgoed & Kunsten van het ministerie van OCW gevraagd of dit voornemen aansluit op het beleid van OCW op het gebied van de kunsten en de creatieve industrie. De directie reageert hierop in beginsel positief. Zij noemt het denken over creativiteit en de creatieve industrie interdisciplinariteit (cross overs) en het leggen van concrete verbindingen van kunstenaars en creatieven met maatschappelijke en economische werelden. Het beleid moet er volgens OCW voor zorgen dat kunstenaars en creatieven ondernemender worden en beter zijn toegerust om hun weg te kunnen vinden in de veranderende beroepspraktijk. De commissie constateert dat de inhoud van de opleiding in voldoende mate gerelateerd kan worden aan een maatschappelijke behoefte.

De commissie heeft voorts de aansluiting bij het sectorplan Kunstvakonderwijs (reductieafspraken) en de wijze waarop de arbeidsmarkt van hbo masters in de Kunsten (meer kwalitatieve arbeidsmarktargumentatie terwijl minder gewicht aan de kwantitatieve aspecten wordt toegekend) bij de beoordeling van criterium b betrokken.

In het kader van het sectorplan Kunstvakonderwijs is overeengekomen dat de Hogeschool Rotterdam de reductie van het studentenaantal in de opleiding voor Autonome Beeldende Kunst mag compenseren met het ontwikkelen van een brede Masteropleiding op het terrein van (Product) Design. Het sectorplan spreekt over een betere aansluiting op de arbeidsmarkt door selectie en reductie van het aantal studenten bij de bacheloropleiding Autonoom Beeldende Kunst. Vanwege deze reductie in de bachelorfase betreden er per saldo niet meer afgestudeerden de arbeidsmarkt. De studenten die na de master de arbeidsmarkt wel betreden beschikken over betere vaardigheden om als ZZP'er of docent hun praktijk te kunnen voeren en verdedigen. Bovendien heeft aanvrager kenbaar gemaakt de (onbekostigde) masteropleiding Product Design te zullen beëindigen indien zij toestemming krijgt voor deze bredere ontwerpmaster. Gelet op het voorafgaande is de commissie van mening dat de aanvraag voldoet aan criterium b van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium c art. 6 Beleidsregel

De aanvraag sluit aan op het zwaartepunt Design & Media, dat is vastgelegd in de prestatieafspraken met de Minister. Nu de opleiding aansluit op een zwaartepunt van de instelling wordt aangenomen dat is voldaan aan de toetsing in art. 6 onder c, tenzij naar het oordeel van de minister al ruimschoots voldoende vergelijkbare opleidingen worden aangeboden om in de behoefte te voorzien. In het kader van het sectorplan voor de kunsten is afgesproken dat, in ruil voor de genoemde vermindering van de instroom in de bacheloropleiding voor Autonome Beeldende

pagina 4 van 6 Kunst, de Hogeschool Rotterdam een nieuwe brede masteropleiding op het terrein van toegepast ontwerpen ontwikkelt. Bij de beoordeling van criterium a constateerde de commissie reeds dat de hbo master Design van de Design Academy Eindhoven inhoudelijk het meest vergelijkbaar is.

Eerstejaars instroom hbo master Design (Design Academy Eindhoven)

2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
30	38	35	37	42	58	58

Bron: Criho

De instroom in de opleiding Design van de Design Academy Eindhoven is jaarlijks toegenomen en lijkt nu te zijn gestabiliseerd op een hoger niveau. De aanvrager verwacht 20 eerstejaars studenten voor de voltijdopleiding en 20 eerstejaars studenten voor de deeltijdopleiding. De inschattingen lijken realistisch. Er zijn geen negatieve effecten te verwachten op de instroom van de opleiding in Eindhoven. Het feit dat de opleiding in duur verschilt en er tevens een deeltijdvariant wordt aangeboden biedt bovendien in vorm complementariteit ten opzichte van de master Design in Eindhoven. De afstand tussen beide opleidingen is eveneens afdoende om een goede spreiding te waarborgen.

Vanaf 14 juli 2014 is op de website van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van de Hogeschool Rotterdam om de hbo master Design in Rotterdam aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Naar aanleiding van deze kennisgeving heeft de commissie geen zienswijzen ontvangen.

De commissie is van mening dat de aanvrager over de vereiste kennisinfrastructuur beschikt. De opleiding wordt ingebed binnen de Willem de Kooning Academie. Naast bacheloropleidingen binnen het kunstendomein wordt binnen de Willem de Kooning Academie op dit moment nog een postinitiële master Product Design aangeboden.

De aanvraag voldoet aan criterium c van de Beleidsregel.

Beoordeling art. 13 Beleidsregel: prioritair gebied

De economische topsectoren zijn in de Beleidsregel doelmatigheid aangemerkt als door de rijksoverheid vastgestelde prioritare terreinen. Een van de topsectoren is Creative Industries. De aanvraag heeft betrekking op de topsector Creative Industries. De commissie is van oordeel dat het voornemen voldoet aan artikel 13 van de Beleidsregel.

Aanvullend kader hbo masters in de Kunsten

Bij de beoordeling van criterium c van de Beleidsregel heeft de commissie vastgesteld dat de opleiding aansluit bij het zwaartepunt 'Design & Media'. Omdat de Hogeschool Rotterdam een brede hogeschool is die ook kunstenopleidingen aanbiedt dient volgens het kader meer specifiek gekeken te worden naar de doelstellingen van de instelling zoals opgenomen in het profileringsplan. In de aanvraag in het kader van de prestatieafspraken 2013-2016 bij de Minister wordt het voornemen om deze opleiding te realiseren genoemd (pagina 26).

pagina 5 van 6 Voorts geeft het aanvullend kader aan dat wanneer sprake is van reductie in de bachelorfase, een minder zware toetsing van de kwantitatieve arbeidsmarktgegevens plaatsvindt. De commissie heeft hier bij de beoordeling van criterium b rekening mee gehouden.

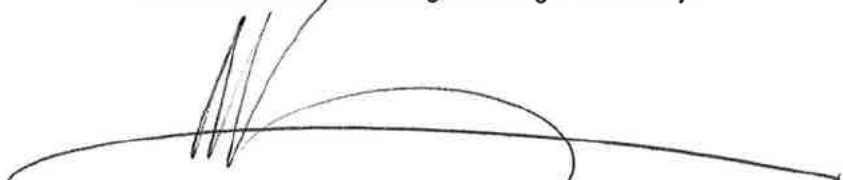
De commissie constateert voorts dat het initiatief gebaseerd is op een gedeelde visie binnen de Vereniging Hogescholen om het masteraanbod te versterken en uit te bouwen met de vrijgekomen middelen uit de instroomvermindering binnen de bacheloropleidingen. De aanvrager heeft bij brief van 13 januari 2015 bevestigd dat over deze aanvraag bestuurlijke afstemming met de Vereniging Hogescholen heeft plaatsgevonden in het kader van de totstandkoming van het sectorplan Kunstvakonderwijs. Dit blijkt eveneens uit de voortgangsrapportage sectorplan Kunsten (Vereniging Hogescholen) van december 2014. Voorts geeft aanvrager aan dat het initiatief inhoudelijk is besproken binnen het overleg van de Academies voor Beeldende Kunsten.

Aanvrager heeft aangegeven dat zij voor de voltijdvariant 20 studenten verwacht en voor de deeltijdvariant ook 20 studenten. Dit betekent dat er sprake is van voldoende massa in de opleiding.

De commissie constateert dat de aanvraag voldoet aan de aanvullende eisen die in het kader voor hbo masters in de Kunsten worden gesteld.

Gelet op het voorgaande adviseert de commissie u om positief te besluiten op het verzoek van de Hogeschool Rotterdam om de hbo masteropleiding Design als bekostigde voltijd- en deeltijdopleiding te Rotterdam te verzorgen.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. N.M. Verbraak
voorzitter

Aan de hand van de in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 6 van deze Beleidsregel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a, b en c.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat uitbreiding van het landelijk aanbod met de nieuwe opleiding noodzakelijk is en dat de vernieuwing niet kan worden gerealiseerd binnen het landelijk bestaande opleidingsaanbod.

Volgens criterium b heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium c dient het instellingsbestuur aan te tonen dat er in het landelijk onderwijsaanbod ruimte is voor de opleiding. Indien de voorgenomen opleiding aansluit op zwaartepunten die de instelling heeft vastgelegd in de prestatieafspraken, wordt aangenomen dat is voldaan aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister reeds voldoende opleidingen in de behoefte kunnen voorzien.